

آتیه‌نواز سهم بالای کارگاه‌های کوچک در اشتغال گزارش می‌دهد

صنایع خرد؛ بازیگران اصلی تولید

گزارش

آمار بیش از ۹۰ درصدی کارگاه‌های فعال کشور در قالب کارگاه‌ها و صنایع کوچک با اشتغال زیر ۱۰ نفر، سهم اشتغال حدود ۵۰ درصدی این کارگاه‌ها از مجموع اشتغال کشور حکایت از نقش آفرینی این کارگاه‌ها در بستر اقتصاد، تولید و اشتغال، ظرفیت‌های گسترده موجود در چارچوب فعالیت این نهادهای تولیدی و همچنین اهمیت سیاستگذاری در راستای توسعه آنها در مسیر ریل‌گذاری تولیدی کشور دارد. میزان بالای اثرگذاری کارگاه‌ها و صنایع کوچک در چارچوب اقتصاد تولید و سهم قابل توجه آنها از بازار کسب و کار، تولید و خدمات و البته ضرورت هدفگذاری بلندمدت در قالب سیاست‌های تعیین‌کننده در بخش تولید و اشتغال را در این شماره از آتیه‌نوا مبنای قرار داده و شرایط حال حاضر کارگاه‌های کوچک (عمدتاً زیر ۱۰ نفر شاغل) را در گفت‌وگو با فعالان و کارشناسان حوزه بازار کار، اشتغال و تولید تصویر کرده‌ایم.

مزایای فعالیت کارگاه‌های کوچک

اثربخشی حضور فعالانه کارگاه‌ها و صنایع با مقیاس کوچک در چارچوب بازار کار و تولید کشور و تجربیات موفق توسعه این کارگاه‌ها در قالب فعالیت‌های اقتصادی، ناشی از ظرفیت‌های ذاتی این صنایع برای تأمین بخشی از اشتغال، تولید و نیاز بازار مصرف در کشور است. تکمیل زنجیره ارزش در چارچوب فعالیت کارگاه‌های کوچک همواره یکی از مزایای فعالیت آنها به حساب می‌آید که نقش آفرینی این صنایع را در حوزه اقتصاد و تولید به صورت کامل نشان می‌دهد. همچنین سهم کارگاه‌های در مقیاس کوچک از تأمین کالاهای مورد نیاز جامعه، به‌خصوص کالاهای اساسی و البته برقراری تعادل در عرضه و تقاضا در بازار مصرف نیز به عنوان یکی دیگر از بارزترین کارکردهای صنایع کوچک در بخش تولیدی کشور محسوب می‌شود. سرمایه‌گذاری کمتر، بازدهی کوتاه‌مدت اقتصادی، ایجاد فرصت‌های شغلی، نقش آفرینی در ایجاد خوداشتغالی و بسیاری از مزایای دیگر مواردی است که توجه به سیاستگذاری و تعیین هدف‌های اقتصادی از طریق کارگاه‌های کوچک را ضروری و تصمیم‌سازان را ترغیب به اجرای سیاست‌های توسعه‌ای در این خصوص می‌کند.

حمایت‌های بیمه‌ای - مالیاتی

اثرگذاری اثبات شده فعالیت کارگاه‌های کوچک در اقتصاد و تولید کشور، بسترسازی این صنایع در ایجاد گسترده فرصت‌های شغلی، کارکرد موفق آنها در راستای اشتغالزایی و کاهش نرخ بیکاری و همچنین ارتباط دوسویه آنها با نهادهای اقتصادی و بیمه‌ای، بخشی از مواردی است که الزام حمایت‌های بیمه‌ای، مالیاتی و قانونی را از اینگونه صنایع به عنوان بخش بزرگی از تولید برای دولت مشخص می‌کند. نهادهای بیمه‌ای از جمله سازمان تأمین اجتماعی به عنوان بزرگترین سازمان بیمه‌گر کشور و پوشش‌دهنده بیمه‌ای بخش تولید و فعالان و شاغلان این بخش نیز در قالب ارتباط اثربخش دوسویه علاوه بر حمایت‌های بیمه‌ای از تولیدگران در عرصه کارگاه‌های کوچک در راستای توسعه پوشش بیمه‌ای و تأمین منابع، حفظ و گسترش ارتباط با این بخش از کارگاه‌های تولیدی را مدنظر دارد. بر اساس ماده (۱۹۱) قانون کار برای کارگاه‌های زیر ۱۰ نفر باید معافیت‌هایی در نظر گرفته شود. در متن این ماده قانونی آمده است: «کارگاه‌های کوچک کمتر از ۱۰ نفر می‌تواند بر حسب مصلحت موقتاً شمول بعضی از مقررات این قانون مستثنی کرد. تشخیص مصلحت و موارد استثناء به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که با پیشنهاد شورای عالی کار به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.»

نقش بنگاه‌های کوچک در اقتصاد

رئیس هیأت مدیره کانون شوراهای اسلامی کار کشور در این زمینه به آتیه‌نو گفت: «یکی از آسیب‌های کارگاه‌ها و

صنایع کوچک این است که با کمترین تحولات مرتبط با حوزه‌های اقتصادی دستخوش تغییرات می‌شوند.» اولیا علی‌بیگی با اشاره به اینکه واقعیت بازار کسب و کار و تولید در کشور این است که امروز بیش از ۷۰ درصد بخش تولیدی کشور توسط بنگاه‌های کوچک اداره می‌شود و در واقع به همین نسبت مشاغل کشور در این بنگاه‌ها فعال هستند، تصریح کرد: «با توجه به آمار بالای اشتغال و تولید در حوزه فعالیت بنگاه‌های با مقیاس کوچک باید حمایت و نظارت لازم را از فعالیت این بنگاه‌ها داشته باشیم.»

حل مسأله اشتغال از طریق صنایع کوچک

این فعال حوزه بازار کار افزود: «امروز مسأله اشتغال به عنوان یکی از مهمترین چالش‌ها در جامعه و در بین خانواده‌ها مطرح است که افراد دانش‌آموخته جوانی کار را نیز شامل می‌شود، به گونه‌ای که در بسیاری از خانواده‌ها افراد تحصیل کرده بیکار وجود دارند و به همین دلیل مسأله اشتغال جوانان دانش‌آموخته به عنوان یکی از چالش‌های نیازمند بررسی مورد توجه است.» وی ادامه داد: «دولت باید با بهره‌مندی از تمامی امکانات دستگاه‌ها در قالب یک بسیج همگانی در چارچوب قرارگاه اشتغال ملی این مهم را در قالب سیاستگذاری‌ها مورد توجه قرار دهد که یکی از بارزترین مسیرها در این خصوص تقویت، حمایت و نظارت از فعالیت بنگاه‌های کوچک است.» علی‌بیگی اضافه کرد: «در مسیر حمایت از بنگاه‌های کوچک با هدف رونق تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی باید حتی از ظرفیت بخش خصوصی در حوزه حمایت از بنگاه‌های کوچک نهایت استفاده را داشته و با نگاه به ظرفیت این بنگاه‌ها باید به دنبال ایجاد اشتغال پایدار باشیم.»

دلایل تجربه ناموفق بنگاه‌های زودبازده

رئیس هیأت مدیره کانون شوراهای اسلامی کار گفت: «در فاصله سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ تسهیلات و حمایت‌های فراوانی از فعالیت بنگاه‌های زودبازده صورت گرفت، اما به دلایل مختلف و سیاستگذاری نامناسب، این سرمایه‌گذاری‌ها به ایجاد شغل پایدار به نسبت سرمایه‌گذاری و همچنین رونق تولید منجر نشد که یکی از اصلی‌ترین دلایل آن عدم نظارت کافی در تخصیص اعتبارات و حمایت‌ها و البته فعالیت این بنگاه‌ها عنوان شد. وی افزود: «همچنین حمایت‌های انجام شده از این بنگاه‌ها به صورت منطقی صورت نگرفت و بسیاری از فعالان اقتصادی که هدف ایجاد بنگاه‌های زودبازده را در دستور کار داشتند، بدون نظارت‌های لازم و البته بدون تخصص کافی اقدام به انجام کار داشتند که نهایتاً منجر به خروجی نامناسب اشتغال و تولید در آن سال‌ها شد. از این مسأله باید به عنوان یک تجربه ناموفق، بهره‌برداری لازم را داشته باشیم و حمایت‌ها و نظارت‌ها از بنگاه‌های کوچک را در دستور کار قرار دهیم.» این کارشناس حوزه کار و تولید گفت: «باید به این

نکته توجه داشته باشیم در آن شرایط که حمایت از اشتغال و تولید با استفاده از روش‌های مختلف بدون توجه به مسأله نظارت اجرایی شد، نتیجه لازم در حوزه اشتغال و تولید به دست نیامد. این مسأله ضرورت نظارت در حمایت‌ها را روشن می‌سازد.»

حمایت و نظارت همزمان

علی‌بیگی در ادامه افزود: «دولت در راستای توجه به مسأله اشتغال باید با بهره‌گیری از ظرفیت بنگاه‌های کوچک، علاوه بر خلق فرصت‌های شغلی پایدار، رونق اقتصاد تولید را دنبال کند. در این مسیر با پرداخت تسهیلاتی که منجر به تولید خواهد شد، در واقع حمایت و نظارت درست در حوزه فعالیت بنگاه‌های با مقیاس کوچک صورت گرفته و این نوع تخصیص تسهیلات اشتغال و تولید آثار توری نمی‌خواهد داشت.» وی گفت: «باید توجه داشته باشیم حمایت‌های نقدی و مالی از بنگاه‌های کوچک تولیدی حتماً در راستای ایجاد اشتغال و رونق کسب و کار صورت گیرد. یکی از راهکارهای نظارتی در پرداخت تسهیلات به این بنگاه‌ها، پرداخت تسهیلات تسهیلات و نظارت بر حسن انجام، پیشرفت کار و ایجاد فرصت‌های شغلی در این مراکز تولیدی است. در واقع تسهیلات ارزش‌افزیمت و کم‌بهره باید با توجه به روند کار به بنگاه‌های کوچک تولیدی اختصاص یابد.»

حمایت به شرط اشتغال پایدار

این فعال و کارشناس حوزه کار گفت: «اشتغال ایجاد شده به دنبال فعالیت بنگاه‌های کوچک حمایت شده از طرف دولت باید منوط به شکل‌گیری شاخصه‌های پایدار، رونق تولید و فرصت‌های شغلی باشد. در غیر این صورت بازگشت حمایت‌های تسهیلاتی از طرف دولت باید به عنوان یک راهکار برای اعمال در این حوزه در نظر گرفته شود.» وی در ادامه عنوان کرد: «یکی از مشخصه‌های اشتغال ایجاد شده در چارچوب فعالیت بنگاه‌ها و کارگاه‌های کوچک، بهره‌مندی از مزیت بیمه تأمین اجتماعی است. در واقع می‌توان گفت شغلی که در آن افراد شاغل تحت پوشش بیمه نباشند از مزیت واقعی اشتغال پایدار مورد نیاز جامعه و تولید بر خوردار نیست. در واقع شغلی باید مدنظر باشد که به پوشش بیمه‌ای شاغلان در سازمان تأمین اجتماعی بینجامد.»

اشتغال ۵۰ درصدی

نماینده کارفرمایان در شورای عالی کار در خصوص فعالیت کارگاه‌ها و صنایع کوچک به آتیه‌نو گفت: «در حال حاضر بیش از ۹۲ درصد کارگاه‌های فعال کشور شامل کارگاه زیر ۱۰ نفر می‌شوند که به صورت تقریبی در حدود ۵۰ درصد اشتغال کشور در این بخش شکل گرفته و فعالیت دارند و هشت درصد دیگر کارگاه کشور نیز نیمی از اشتغال کشور را در اختیار دارند.» اصغر آهنی اظهار داشت: «عموماً در

کشور مافوقانین، توجهات و حمایت‌های بیشتر به فعالیت کارگاه‌ها و کارنجات بزرگ معطوف بوده و به علت اینکه این کارگاه‌ها گردش‌های مالی بیشتری را داشته‌اند، عمده منابع مالی موجود در بازار را جذب کرده‌اند.» وی افزود: «با توجه به اشتغال ۵۰ درصدی در اختیار کارگاه‌های کوچک، باید برای بقای اشتغال و حفظ شرایط اشتغال و بخشی که اشتغالزایی بزرگی را در کشور انجام داده تمهیدات و حمایت‌های لازم را داشته باشیم که شامل حمایت‌های قانونی، مالی و تسهیلاتی، مشاوره‌ای و سرمایه‌گذاری می‌شود.»

فشار اقتصادی به صنایع خرد

این فعال حوزه کارفرمایی اضافه کرد: «متأسفانه به حمایت از بنگاه‌های کوچک کمتر توجه شده است. البته آسیب‌های جدی ناشی از این کم‌توجهی را در بخش‌های مختلف اقتصادی، تولیدی و اشتغال شاهد بوده‌ایم. انتظار این است با در نظر گرفتن فشار اقتصادی به صنایع خرد و کوچک، حمایت‌های لازم از این بنگاه‌ها در دستور کار دولت قرار گیرد که ماده (۱۹۱) قانون کار نیز به مسأله حمایت از بنگاه‌های کوچک اشاره داشته است.» وی گفت: «نگاه قانون کار در حوزه‌های مختلف تولیدی به یک صورت است و این در واقع نمی‌تواند اثرگذاری لازم را داشته باشد. در این زمینه نیازمند اصلاح قانون کار هستیم که حمایت‌ها از بخش‌های تولید، خدمات و کشاورزی را با بهره‌مندی از بسترها و شاخصه‌های خاص آنها مورد توجه قرار دهد.» وی در ادامه بیان کرد: «مروزه کارگاه‌های با مقیاس کوچک زیر ۱۰ نفر نیازمند حمایت‌های اساسی برای بقا و ادامه حیات اقتصادی، تولیدی و اشتغال هستند که دولت باید در این زمینه اقدامات قابل توجهی را پیش‌بینی کند.» این کارشناس اقتصادی خاطرنشان کرد: «تکیه اقتصاد کشور در طی دهه‌ها به مسأله فروش نفت باعث شده رفح موانع تولید و حرکت به سمت اقتصاد غیرنفتی کمتر مورد توجه قرار گیرد و معمولاً در توجه به بسترسازی اقتصاد غیرنفتی مبتنی بر تولید به صورت سطحی بر خور کرده‌ایم که البته آسیب‌های فراوانی در این راستا به بخش‌های تولید، اقتصاد و اشتغال کشور وارد شده است.»

۹۲ درصد کارگاه‌های کشور و ۴ درصد منابع

عضو کمیسیون مالیات اتاق بازرگانی ایران همچنین گفت: «با توجه به اینکه کارگاه‌های کوچک در حال حاضر بیش از ۹۲ درصد فعالیت‌های تولیدی و اشتغال حدودی ۵۰ درصدی را در کشور در اختیار دارند، اما تنها در حدود چهار درصد منابع مالی حوزه اقتصاد تولید در این بخش در جریان است. البته عمده فعالیت بخش تولید نیز در حوزه کارگاه‌ها و صنایع کوچک رقم خورده است...»

ادامه در صفحه ۱۰

خبر

در یک دوره آموزشی در آذربایجان شرقی انجام شد

بررسی روند شکل‌گیری تأمین اجتماعی در ایران

نشست آموزشی تحت عنوان «در کجای حیات تأمین اجتماعی ایستاده‌ایم» با حضور اساتید دانشگاه در محل اداره کل تأمین اجتماعی استان آذربایجان شرقی برگزار شد. در این نشست که با حضور مدیر کل، معاونان و رؤسای ادارات تخصصی اداره کل و رؤسای شعب استان آذربایجان شرقی برگزار شد، یاسر باقری پژوهشگر حوزه رفاه و تأمین اجتماعی و عضو هیأت علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران و شروین مشایخی مشاور معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی سازمان تأمین اجتماعی به عنوان مدرسان مدعو حضور داشتند و در ابتدای نشست آموزشی، برای درک بهتر تاریخی سازمان و رسالت اجتماعی اقتصادی آن، روایت تاریخی از تأمین اجتماعی ارائه کردند. یاسر باقری با طرح موضوع رسمیت یافتن حقوق اجتماعی در قرن بیستم به پیامدهای رکود بزرگ دهه ۱۳۲۰ و برآورد اقتصاد کلان اشاره کرد و گفت: «با پدیدار شدن این موضوع، حتی کشورهای سردمدار سرمایه‌داری نیز به پذیرش حدودی از مداخله در بازار ترغیب کرد و همین موضوع منجر به پذیرش تأمین اجتماعی به مثابه یک حق اجتماعی بشری در سراسر جهان شد.» در ادامه نشست آموزشی، اساتید مدعو، باقری و مشایخی چالش‌های کلی سازمان تأمین اجتماعی در حوزه پارامترهای بیمه‌ای و نیز شاخص‌های مختلف مرتبط با پایداری مالی سازمان را مورد بحث قرار داده و تأکید کردند: «سازمان سال‌هاست که در شرایط دشواری قرار دارد اما عبور از این چالش‌ها بیش از همه متکی به همراهی ذی‌نفعان است. این در حالی است که موضوع مذکور در سال‌های گذشته تاحدی مورد غفلت قرار گرفته است.» در ادامه شروین مشایخی با تأکید بر اینکه از مؤلفه‌های بسیار تأثیرگذار در رضایت ذی‌نفعان، عملکرد نیروی انسانی و کیفیت مدیریت منابع انسانی در سازمان تأمین اجتماعی است، به اهمیت عوامل مؤثر بر عملکرد همچون جذب و استخدام کارآمد، آموزش اثربخش، ارزیابی عملکرد هوشمندانه و انتصابات سنجیده و نظام‌مند پرداخت و به صورت گفت‌وگوی تعاملی با شرکت‌کنندگان در این نشست به طرح پرسش درباره چالش‌های موجود در مورد ارتقاء عملکرد نیروی انسانی و نیز تحقق هدف مهم (رضایت ذی‌نفعان) پرداخت و کوشید تا اهم چالش‌های مذکور و راهکارهای آن مورد بحث قرار گیرد. یونس دباغ صادقی پور، مدیر کل تأمین اجتماعی استان آذربایجان شرقی نیز بر هدفگذاری و ارتقاء رضایتمندی ذی‌نفعان تأکید کرد و گفت: «حدود انتظارات در جلسات فردی و همچنین نشست‌های گروهی با واحدهای تخصصی به صورت شفاف و صادقانه مشخص شده و اطمینان داریم با همراهی همکاران پرتلاش در ماه‌های آتی دستاوردها و پیشرفت‌های محسوس‌تری را در استان شاهد باشیم.» مدیر کل تأمین اجتماعی استان آذربایجان شرقی نیز در ادامه به این نکته اشاره کرد که برنامه‌های آموزشی اثربخش در این مجموعه ادامه خواهد داشت و امیدواریم بتوانیم استان آذربایجان شرقی را به یکی از قطب‌های یادگیری سازمانی تبدیل کنیم. در این راستا تمامی همکاران استان که در این زمینه ایده‌ها و راهکارهای عملی و خلاقانه دارند دعوت به مشارکت می‌کنیم.

احسان احمدی

روزنامه‌نگار

یکی از آسیب‌های کارگاه‌ها و صنایع کوچک این است که با کمترین تحولات مرتبط با حوزه‌های اقتصادی دستخوش تغییرات می‌شوند

